

Beszámoló

Támogatásukat egy évvel ezelőtt a *férfikor* munkacímű második verseskötetem megírásához kértem. Úgy gondolom, jól haladtam a kézirattal, a munka során azonban több változás is körvonalazódott számomra. Az első ilyen az eredeti tervemhez képest a kötet címének megváltoztatása, a férfikor címet túlságosan nagyotmondónak találom, olyannak, amely nagy elvárásokat ébreszthet az olvasóban, ráadásul a kötet egésze nem ezen egyetlen témát dolgozza majd fel. Az új címről egyelőre nem döntöttem véglegesen.

A kötet az idei ősz folyamán fog megjelenni a kolozsvári Erdélyi Híradó kiadó gondozásában, és legalább három vagy négy ciklust tartalmaz majd. Ezek közül az egyik az eredeti munkacímnek megfelelően igyekszik „vállalni” a férfikor adta problémák leírását, némiképpen keserű, de egyre cinikusabb versek formájában. Több hosszabb költeményt is felvonultat ez a ciklus, amelyek azonban fragmentáltan, töredékesen próbálnak minél több oldalról megközelíteni egy-egy problémát.

Egy ciklust a színháznak szentelek a kötetben, főleg Shakespeare és Csehov munkáira való utalások, továbbgondolások szerepelnek ebben a részben, többek között Asztrov doktor Jelena Andrejevnához írt verses levele, vagy a napjait épp Kolozsváron tengető Shakespeare vádirata. Nemcsak ebben a részben szerepelnek azonban klasszikusok, az Arany-emlékévhöz kapcsolódva két vers is bekerült a kéziratba, egyet Arany János nevében írtam, egyet pedig neki címezve. Emellett igyekszem egy humorosabb részt is becsempészni a kötetbe, ez isten személye körül forog majd, ha a terv nem módosul.

Az utolsó ciklus az Arthur Rimbaud nevében írt verseket tartalmazza, azokat, amelyeket a francia klasszikus afrikai önkéntes száműzetése alatt, az irodalmi életből való visszavonulása után írt, és amelyek eddig nem kerültek elő. A *rimbaud* 2. című ciklus a művészet értelmetlenségéről szól egy olyan ember „jegyzetfüzete” alapján, aki megcsömörlött az irodalomtól és az irodalmi élettől, és aki nem kiadásra szánja az újabb verseit, csupán éjszakai magányában afféle pótcselekvésként írja ezeket.

Az elmúlt évben sokféle hanggal, stílussal kísérleteztem, a csatolmányban összeválogatott néhány vers ezt kívánja szemléltetni. Ezúton szeretném megköszönni a Communitas Alapítványnak a megelőlegezett bizalmat, és a támogatást, amelyet az elmúlt egy év során nyújtott.

arany jános: arany jánoshoz

*itt ülök az órák hosszú voltát mérvén
minden társaságom egy homályos lámpa:
és nincs földi lélek aki erre térvén
jó estét kívánni benyisson szobámba*

pedig ünnepnap van: éppen kétszáz éve
hogya a fiának nevezhet nagyszalonta
mely maga is holmi arkádia-féle
s így béillik e művészt lenező honba

*s az ember... a költő (mily bitang ez a név!)
haszontalan hatódik meg itt könnyekig
a háborúban csak keveset adnak rád
béke-időn meg másra kell a pénz nekik*

*s ki vagyok én kérded: egy népi sarjadék
ki – gyér ajándék! – kapott egy kis világot
abban a fényben mint sorstársaim itt mind
tüske közől szedtem egynehány virágot*

*törzsömnek élek habár sekélyes törzs ez
és rosszabb kor jön és rosszabb nemzedékek
ki ültetett engem sivatag pusztába
örökös botrányul a csavargó szélnek?*

beszélük hogy erősebb a kardnál a toll
és költőkből lesz a legjobb forradalmár
hány szónokzajos nemzeti évfordulónk
és hány vérbe fojtott életművünk van már!

de még így se tudtuk soha kiharcolni
a szabad sajtót s censura eltörlését
a felelős ministerium csak álom
miként a törvény előtti egyenlőség

a szabadságnak csak neve van itt nálunk
s nem adja meg magát az úrbéri rendszer
ahol a part szakad még mindig ott állunk
és kiegyezünk a habsburgképűekkel

és küldik az érdemkereszteket nekem
zsarnok elnyomók – megannyi rusnya átok
a jóisten kivált nagy kegyelme volna
ha végre jóízűn szarhatnám reátok

dohoghatok vagy írhatok fáradt verset
de mit ér a szó ott hol ostor kellene!
a honfi ideálját messziről lesi
aztán jön az ördög és eltáncol vele

*de meg mit is érne a gyöngéd szó nekik
mit ér a honfibú hogyha néhol árnyalt?
hisz ők a hont már csak ordítva szeretik
– vagy szerették míg a hon még fennen
szárnyalt*

szép magyar leventék bamba fasz vitézek
ma már szűkebb ketrecben fű' a hon vadul
így eshetett meg az hogy a honfiak most
a nemzetet szeretik – határtalanul

nehéz dolog itt halhatatlannak lenni
hisz zsír rakódik az agyi vérerekre:
a magyarok már csak a nevemet tudják
más nemzetek pedig még a nevemet se

nyugaton ha nagyritkán megemlítenek
nevemtől véres az áldozati oltár:
a. j. vagyok – ők úgy írják: j. a. – pedig
az egy másik magyar költő lesz – vagy volt már

*mi vagy te amely az éjfelet bitorlod
együtt ama szép és harcias idommal
amelyben egykor dánia fölsége járt
elbíbelődgetvén az irodalommal?*

én vagyok az is – hisz megértettem
shakespeare-t
bár nem tudtam nevét se jól kiejteni
ő se tudná kimondani az enyémet
de azért én is érthető volnék neki

ennyi a költészet: komoly bár – de játék
és minden életmű csak félig írt papír
költőkém hazudj – de néha ráhibázz még
és meg ne látsszon közben arcodon a pír!

egyedül maradtam hisz petőfi meghalt
s még hány átment ama ködbe vesző hídon
isten látja lelkem: nehéz kétszáz év volt

a verset már csak arany jánoshoz írom

arany jánoshoz

drága apánk – talán nem baj ha így kezdem
egy ismeretlen költő episztoláját
már minden szempontból szétszakadt a nemzet
nem bírja talán az élet iskoláját

nem is csoda – hiszen miféle tanárok
készítenek fel miféle nebulókat:
egy intézet ahol nem arany a rektor
mindenféle sületlenségeket oktat

az esztétáknak csak a nemzeti a szép
a többi kritikája rendre ennyi: szar
a számtanosok csak háromig számolnak
mert az igazságból csak három a magyar

az alternatív földrajzosok kikelve
ordítják hogy székelyföld nem románia
(ha nem érted majd később elmagyarázom)
szóval van itt kérem egy jó pár mánia

s a nép az istenadta nép? – az se különb
testvér a testvérré acsarkodik vadul
egyre megy már hogy közélet vagy önérdék
s a józan ész megáll – csak áll ott szótlantul

amíg a hangszórókból jó zene helyett
harsognak a jól begőzölt páviánok
ha látnád mily szónokok ejtik ki neved
egy bárszékkal vernéd szét a másvilágot

ezeknek a közbeszerzés azt jelenti:
közbe' szereznek ezt-azt – ha nincs adója
fókából mutatóba sincs már – de nézd csak
ott a világ legkövérebb eszkimója

itt a madarak fejjel lefelé lógnak
s az ég felé görbül a póznákon a drót:
a liberálisok kirekesztők lettek
a konzervatívok álszent képmutatók

köpködnek és fújtatnak egymás felé mind
mintha ők különbek lennének mint mások

itt nálunk a farsang egész évben tart már
s a téren ordítanak mint a vad sakálok

a kopasz rasszisták kiket tulok nemzett
kik vigyázzba állnak ha kimondják: magyar
s kiknek mégis a szláv petrovics a nemzet
a foguk helyére meg női már az agyar

költőből jó sok van – de ritka a jó vers
kevés a zöldje – igaz jó sok az avar
a hangsúlyos magyaros még mindig jól megy
de sajnos túl kevés a hangsúlyos magyar

s hogy elbukott '48? – hisz több is veszett...
inkább rebegj hálát jobbodon az úrnak
hisz mi azt is megtanultuk hogy a dolgok
győztes forradalmak után sem javulnak

bírósági rendelet születik arról
hogy a székely zászlót merre fújja a szél
a jelképek fontosabbak mint az élet
s közben a kés nyelére került át az él

az idő pereg s a hivatalnok packáz
és a lassú víz lassan már mindent kimos
s a fáradt szabadság ha ugrik a hídról
fölötte egykedvűn csap össze a szamos

de ez nem lehet így – ez jut az eszembe
amíg dacosan nem rogyok össze holtan
hogy mutassak valamit a szabadságról
annak a nyolcéves srácnak aki voltam

szóval ez van – boldog szülit így utólag
(a halhatatlanság nem lovagi torna
– könnyebb megfázni egy szoboravatáson
és hatra hagyni mindent az utókorra)

zene

a menekülés önmagamba
zenéjét hallom messziről
de egyre hangosabb lesz

úgy tűnik ezt a napot se úszom meg
hosszú lesz mint egy kivont penge

és olyan hideg is
és akkor még az éjszaka hátra van
arra nincsenek hasonlatok
nem találok rá szavakat a nyelvben
mert a nyelv rendelkezik afelett
hogymiről szeret beszélni
hogymiről beszélhetnek rajta keresztül mások
ez az öncenzúra a legfélelmetesebb
hogynemcsak hogy nem *szabad* de nem is *lehet*
kimondani dolgokat
ilyen titkosrendőrsége még ceaușescunak sem
volt
pedig azt mondják az övé se volt kutya

talán a szerelemről kéne beszélni
és a nyárvégi naplementék megközelíthetetlen
színeiről
amelyeket csontváry mégis megközelített
máskülönben hogy is lehetett volna a napút
legnagyobb festője?
pedig ember volt ő is úgy lehet
bár azt mondják: olykor az emberek is angyalok

talán az isten falura költözött
le van maradva a hírekkel nagyon
ha teheti már el se jár otthonról
csak néha a boltba kenyérért sajtért és borért
olyankor lassan megfontoltan teker
a biciklijén a féknek olyan a hangja mint a
gyereknevetés

a fiával jézussal ezer éve nem találkozott
elment dolgozni angliába
de évente egyszer még beszél vele telefonon
a születésnapján – azaz karácsonykor

a saját születésnapjára már nem is emlékszik

néha úgy tetszik neki hogy mindig is létezett
sokáig csak lebegett a vizek felett
belefeledkezve önmagába
aztán mást gondolt és *lett* a világ
hálásak is voltak neki a teremtményei
de jött a beatles és népszerűbb lett nála is

nem mintha sértődékeny volna
az sokkal jobban fáj neki hogy férfinak tartják
holott nő
vagy az, hogy a nevében háborúznak
ma is sajog a feje ha hallja: isten nevében tűz
vagy az új slágert: az allah akbart
amivel önmagában nem is lenne baj
ha nem követné mindig valamilyen szörnyűség

amúgy humorérzéke is van nem mint a
követőinek
erre ott a bizonyíték: a kacsacsőrű emlős
hallani lehet elnyújtott testes nevetését
ha néha az eszébe jut
sőt előfordul hogy csak ezért megy el az
állatkertbe

a gond viszont éppenséggel az
hogy bármennyire is utálom a nagy szavakat
a költészet mégiscsak valamiféle istenkeresés
(és aki ebben nem hisz ne írjon többé verseket)
ettől fuldokolom: hogy nem istenben hiszek
hanem a keresésben
aztán a rettegés legnagyobb fokán már csak arra
tudok gondolni
hogy végre megjössz
és egy utánozhatatlanul könnyed mozdulattal
lehalkítod
a zenét